

JAARVERSLAG

LANDELIJK CENTRUM

2021

COMMISSIE VAN TOEZICHT
ARRESTANTENZORG

CTA

april 2022

Inhoudsopgave

Hoofdstuk I	Over het landelijk centrum	3
Hoofdstuk II	Thema's	4
1.	Corona	4
2.	De jaarverslagen 2019	4
3.	De conferentie van 18 september 2020	5
Bijlage: overzicht besproken onderwerpen		7

Vastgesteld op 21 april 2022

Landelijk Centrum Commissies van Toezicht Arrestantenzorg
Postbus 17107
2502 CC Den Haag

www.toezichtarrestantenzorg.nl
landelijk-centrum-cta@politie.nl

Sinds 2001 is in regelgeving vastgelegd dat er onafhankelijke commissies zijn die toezicht houden op de arrestantenzorg zoals deze door de politie wordt verleend, de Commissies van Toezicht Arrestantenzorg (CTA's). De komst van één nationale politie, vastgelegd in de Politiewet 2012, was aanleiding om een landelijk centrum voor de CTA's in te richten bestaande uit maximaal vier roulerende leden en een secretaris, hierna te noemen het LC. Dit is vastgelegd in de door de toenmalige Minister van Veiligheid en Justitie vastgestelde Regeling toezicht arrestantenzorg politie (Rtap). In artikel 6 Rtap is over het LC bepaald dat dit ten behoeve van de commissies handreikingen ontwikkelt met betrekking tot de kwaliteit en frequentie van het toezicht op de arrestantenzorg. Het LC rapporteert jaarlijks aan de korpschef over zijn activiteiten en bevindingen op het terrein van het toezicht op de arrestantenzorg.

De taken, de positie en de op te leveren producten van het LC zijn in 2013 nader uitgewerkt in het Startdocument Landelijk Centrum CTA, vastgesteld in juni 2013. In 2017 is dit document geëvalueerd, hetgeen heeft geleid tot de vaststelling van het document "Het Landelijk Centrum CTA 2017-2020". In dit laatste document is ten eerste teruggekeken op de eerste vier jaar LC en geconcludeerd dat de in 2013 gestelde doelen in 2017 in grote lijnen waren behaald. Vervolgens zijn doelstellingen bepaald voor de jaren 2017-2020. In 2021 heeft wederom een herijking plaatsgevonden, vastgelegd in het als bijlage 1 bijgevoegde document: "Het Landelijk Centrum CTA in 2013, 2017 en 2021 en later". Daarin is geconcludeerd dat de eerder vastgestelde taken nog steeds actueel zijn en dat er derhalve geen reden is hier wijzigingen in aan te brengen. Het handhaven van inhoudsvol overleg met korpsleiding en CTA's is daarbij speerpunt. Hetzelfde geldt voor het bevorderen van de kwaliteit van inspecties en kennisniveau van de leden van de CTA's.

Om de door het LC verworven positie te handhaven van volwaardige gesprekspartner, voor de CTA's, voor de landelijk portefeuillehouder arrestantentaken en de expertgroep arrestantentaken, als ook voor externe partners als het Ministerie van Justitie en Veiligheid en andere toezichthouders, moet er blijvend geïnvesteerd worden in de interne en externe relaties. Die investering houdt onder meer in dat het LC alert moet zijn op ontwikkelingen in de arrestantenzorg en in de wereld van toezichthouders.

In het kader van haar taak om de kwaliteit van het toezicht op arrestantenzorg te borgen, tracht het LC zorg te dragen voor het voorzien in randvoorwaarden die nodig zijn om goed en gedegen toezicht te houden. Zo worden ten eerste blijvend met regelmaat landelijke bijeenkomsten georganiseerd, zowel met alleen voorzitters en secretarissen van de CTA's (twee keer per jaar), als met alle commissieleden en bij de arrestantenzorg betrokken politieambtenaren (eens per 1,5 jaar). Daarmee wordt het delen van kennis en ervaring bevorderd. Voor het eerst in 2021 is er een opleidingsdag georganiseerd. Die eerste keer nog voor alle CTA-leden, in de toekomst zal dit eens per jaar georganiseerd worden voor nieuwe leden. In de tweede plaats is in 2018-2019 een database ontwikkeld waarin de bevindingen van de CTA's worden opgenomen, waardoor ook een landelijk beeld ontstaat.

Bezetting van het LC vond vanaf 2018 plaats op basis van werving binnen de voorzitters van de CTA's. In 2021 was het LC bemenst door:

- de heer mr. J.F.M. Wasser (voorzitter CTA Midden-Nederland), voorzitter;
- mevrouw M.J. Louppen-Laurant (voorzitter CTA Oost-Nederland);
- de heer P.A. van den Ouden MPM (voorzitter CTA Zeeland-West-Brabant);
- de heer T.M.M.C. Kuipers (voorzitter CTA Limburg).

Het ambtelijk secretariaat wordt bemenst door mevrouw mr. W.M. Verhoeven-Beckers.

Het LC vergaderde in 2021 vijf keer. Daarnaast was er twee keer overleg met de portefeuillehouder Arrestantentaken (mevrouw F.J. Krukkert, plaatsvervangend politiechef Rotterdam). Het LC organiseerde twee keer een overleg met de voorzitters en secretarissen van de tien regionale CTA's en één keer een overleg met alleen de secretarissen. Tot slot werd er op 5 november een opleidingsdag georganiseerd waarbij alle CTA-leden welkom waren.

In bijlage 1 is een opsomming gegeven van de onderwerpen die in de overleggen met de portefeuillehouder en in de voorzittersoverleggen zijn besproken. Hierna in dit verslag is een aantal onderwerpen uitgelicht.

HOOFDSTUK II

Thema's

1. Corona

De corona-pandemie die in maart 2020 ons land bereikte en de effecten van de maatregelen die daaruit volgden duurden ook in 2021 nog voort. Net als in 2020 heeft het LC telkens, afhankelijk van het verloop van de pandemie en genoemde maatregelen, in overleg met de politie, bekeken wat die maatregelen betekenden voor het toezicht. Maar met de ervaring vanuit 2020 en verlost van de eerste schrik en onwetendheid kon het toezicht weer zo goed als normaal worden uitgevoerd. Waar in 2019 nog 521 inspecties werden uitgevoerd waren dat er in het eerste coronajaar, 2020, nog maar 392. Maar in 2021 kon dat aantal weer teruggebracht worden naar 470 inspecties.

Afwijkingen in het toezicht waren met name gelegen in het feit dat dit veelal plaatsvond door één persoon in plaats van twee en bovendien niet onaangekondigd. Dit heeft niet tot problemen of beperkingen geleid. Vergaderingen van de CTA's hebben veelal digitaal plaatsgevonden.

Uiteraard is ook in 2021 in de inspecties aandacht geweest voor het effect van corona op de arrestantenzorg en de wijze waarop de politie daarin uitvoering geeft aan de coronamaatregelen. De CTA's hebben zo goed als geen bijzonderheden/grote verbeterpunten op dit onderwerp geconstateerd (bij 470 inspecties werd dit zes keer niet gecontroleerd en slechts acht keer gekwalificeerd als niet (volledig) in orde).

2. De jaarverslagen CTA's 2019

Ieder jaar analyseert het LC de jaarverslagen van de CTA's over het voorgaande kalenderjaar. Daarnaast zorgt het LC voor de verwerking van alle inspectieresultaten in de landelijke database. De verslagen die de leden maken van iedere inspectie worden door de secretarissen ingevoerd in een Excel-database. Na afloop van het kalenderjaar worden de databases van de CTA's samengevoegd in een landelijk overzicht. Daarmee worden de bevindingen van de CTA's ook cijfermatig inzichtelijk, hetgeen bijdraagt aan het totaalbeeld over de kwaliteit van de arrestantenzorg. In 2021 heeft het LC derhalve de jaarverslagen van 2020 en de database over 2020 geanalyseerd.

Uit die analyse bleek ten eerste dat de CTA's over het algemeen zeer tevreden zijn met de wijze waarop arrestantenzorg in Nederland wordt vormgegeven. Bij veel inspecties blijkt van een grote mate van betrokkenheid van individuele arrestantenverzorgers bij de ingeslotenen en van een professionele attitude ten aanzien van de zorg en de persoon die het aangaat. Waar wel nog verbeterpunten werden geconstateerd bleek dat er amper onderwerpen waren waarover in de jaarverslagen opvallend meer opmerkingen waren gemaakt of aanbevelingen

waren gedaan dan over andere onderwerpen. Eén onderwerp viel wel op: de geoefendheid in bedrijfshulpverlening. Het LC koos ervoor om in de jaarlijkse aanbiedingsbrief aan de korpschef, waarbij alle jaarverslagen aan hem worden aangeboden, alleen dat onderwerp nader toe te lichten.

Het LC omschreef dat de CTA's zich ernstige zorgen maken over de (on)bekendheid met en (on)geoefendheid in de bedrijfshulpverlening in het algemeen en meer in het bijzonder over die ten aanzien van periodiek te houden ontruimingsoefeningen. De frequentie daarvan voldoet (zeker binnen de basisteams) veelal niet aan de door de politie zelf gestelde normen, terwijl ook de wijze waarop c.q. mate waarin daarin opgedane kennis binnen de teams worden gedeeld, vaak tekort schiet. Dat doet afbreuk aan de getraindheid van de medewerkers en is daarmee een potentieel groot risico voor de veiligheid van de ingeslotenen.

Het LC heeft begrip geuit voor de grote werkdruk binnen de politie, en het feit dat dagelijks – in de hectiek van het werk - keuzes moeten worden gemaakt. Ook is erkend dat ook corona een grote impact heeft op de wijze waarop binnen cellencomplexen en ophoudgebieden ontruimingsoefeningen voor mogelijk worden gehouden.

Dat neemt echter niet weg, dat de CTA's zich ernstige zorgen maken over de getraindheid van de medewerkers bij ontruiming in het bijzonder en BHV in het algemeen en de zeer ernstige gevolgen die dit kan hebben voor de veiligheid van de ingeslotenen.

Daarom heeft het LC CTA nogmaals aan de korpschef om aandacht voor dit onderwerp gevraagd en verzocht om erop toe te zien, dat (ook in tijden van Corona) de frequentie van ontruimingsoefeningen minimaal beantwoordt aan de door de politie zelf gestelde normen, dat tijdens deze oefeningen in voldoende mate afstemming plaatsvindt met brandweer en andere hulpdiensten en dat tijdens deze oefeningen opgedane kennis breed onder de medewerkers wordt gedeeld. Ook dat is onderdeel van een adequate en verantwoorde arrestantenzorg.

Het is aan de korpschef om richting de Minister van Justitie en Veiligheid aan te geven of en zo ja welke maatregelen getroffen zijn of worden ten aanzien van de aanbevelingen.

3. De opleidingsdag CTA op 5 november 2021

Al langere tijd bestond binnen de CTA's de behoefte voor een (korte) training/opleiding voor nieuwe CTA-leden. Tot nu toe werden nieuwe leden in het werk geïntroduceerd door de ervaren CTA-leden, die hen gedurende een inwerkperiode bij inspecties begeleiden. Uiteraard is er daarnaast de nodige achtergrondinformatie beschikbaar in de vorm van het toetsingskader, dat met name verwoord is in een uitgebreide toelichting op het inspectieformulier aan de hand waarvan alle CTA's hun inspecties uitvoeren. Hoewel dat over het algemeen voldoende blijkt om de leden naar behoren hun taak te laten uitoefenen was er toch behoefte aan een vorm van landelijke opleiding, eens per jaar te organiseren voor alle nieuwe leden die dat jaar als lid zijn benoemd. Op 5 november 2021 is voor het eerste een opleidingsdag georganiseerd. Omdat het de eerste keer was zijn daarvoor alle CTA-leden uitgenodigd, 40 van hen zijn bij deze dag aanwezig geweest.

Daarnaast verzorgden mr. M. Smit (voorzitter LC en voorzitter CTA Rotterdam) en mr. J.P. Matze (voorzitter CTA Den Haag) een kennisquiz over de wettelijke eisen inzake arrestantenzorg. Vanwege het succes daarvan is dit inmiddels een terugkerend onderdeel van de conferentie.

In de ochtend hebben Marcel Smit en Jan Paul Matze, voorzitters CTA van respectievelijk Rotterdam en Den Haag, de deelnemers vertelt over het toetsingskader dat de CTA's hanteren.

In de middag waren er drie sprekers:

- Jan Nap, Lector Waardevolle Praktijkontwikkeling aan de politieacademie, onderzoeksthema vakmanschap vertelde over vakmanschap binnen de politie en ging het gesprek met de leden aan over het vakmanschap van een toezichthouder.
- Frans Peperzak, medewerker arrestantentaken in Oost-Nederland en schrijver van het boek "Het is niet alleen water & brood!" deelde zijn jarenlange ervaring als arrestantenverzorger met de leden.
- André Kroes, teamchef arrestantentaken in eenheid Noord-Holland schetste de wereld van de arrestantenzorg en het toezicht daarop vanuit de politie. Hoe kijkt hij, hoe kijkt de politieorganisatie aan tegen professionele arrestantenzorg en hoe ervaren hij en zijn collega-teamchefs het toezicht door de CTA?

De deelnemers gaven na afloop aan dit als een waardevolle bijeenkomst te beschouwen. Niet alleen had het aangeboden programma toegevoegd waarde, dat gold zeker ook voor het elkaar ontmoeten en aldus, ook buiten het programma om in de pauzes, kennis en ervaringen uit te wisselen. Dat laatste borgt het LC voor alle leden in de conferentie die eens per 1,5 jaar georganiseerd wordt, voor het eerste weer in het najaar van 2022.

Bijlage

Onderwerpen besproken in de overleggen met de portefeuillehouder arrestantentaken, mevrouw F.K. Krukkert, gehouden op 9 maart en 3 november:

- Arrestantenzorg in tijden van corona
- Problematiek ophoudkamers basisteams
- Huisvesting
- Aanbesteding
- Pilots
- Rapport RSJ over minderjarigen in de cel.
- HRM (bezetting, opleiding)
- Ontwikkeling telehoren en andere digitale ontwikkelingen
- Invoering hulpmiddelen jegens ingeslotenen.
- Bedrijfshulpverlening
- Jaarverslagen 2020 (analyse jaarverslagen en database)
- Melden incidenten aan de Inspectie van Gezondheidszorg en Jeugd

Onderwerpen besproken in het voorzittersoverleg, gehouden op 15 juni en :

- Terugkoppeling gesprekken met de landelijk portefeuillehouder
- Analyse jaarverslagen en database 2020
- Aandacht voor laatste stap arrestantenzorg: uitschrijven/vrijlating/overdracht arrestant.
- Verblijfsduur ophoudkamers gerechtsgebouwen
- Toezicht en corona
- Opleiding CTA-leden
- Melding incidenten door politie aan CTA
- Invoering hulpmiddelen jegens ingeslotenen en toezicht daarop
- Wensen aanpassing inspectieverslagen voor 2021
- Document "Het Landelijk Centrum CTA in 2013, 2017 en 2021 en later."